

**Вінницький національний медичний
університет імені М. І. Пирогова
Наукова бібліотека**

**Ректори ВНМУ ім. М. І. Пирогова:
погляд крізь час
(1930-2016)**

Біобібліографічний показник

Вінниця, 2016

**Вінницький національний медичний
університет імені М. І. Пирогова**

Наукова бібліотека

**Ректори ВНМУ ім. М. І. Пирогова:
погляд крізь час
(1930–2016)**

Бібліографічний покажчик

Вінниця, 2016

ББК 91:9:5г(4Укр-4Він)+5д я2

Р 36

Ректори ВНМУ ім. М. І. Пирогова: погляд крізь час (1930–2016) : біобібліогр. покажч. / наукова бібліотека ВНМУ ім. М. І. Пирогова ; уклад. О. А. Юрчишина ; ред. Н. М. Кравчук. – Вінниця, 2016. – 60 с.

До біобібліографічного покажчика ввійшли матеріали про ректорів Вінницького національного медичного університету імені М. І. Пирогова, які очолювали його впродовж 1930–2016 років.

Видання розраховане на науковців, студентів, бібліотечних працівників, краєзнавців, всіх, хто цікавиться питаннями історії університету, становлення медичної освіти на Вінниччині та медицини краю.

Укладач: Юрчишина О. А., головний бібліотекар наукової бібліотеки ВНМУ ім. М. І. Пирогова

Редактор: Кравчук Н. М., директор наукової бібліотеки ВНМУ ім. М. І. Пирогова

**Пам'ять – це мідна дошка, вкрита буквами,
які час непомітно згладжує,
якщо іноді не відновлювати їх різцем**

Джон Локк

Передмова

Історія Вінницького національного медичного університету імені М. І. Пирогова – це, насамперед, історія його керманців, які заклали кращі традиції одного з провідних вищих медичних навчальних закладів України.

Витоки ВНМУ ім. М. І. Пирогова сягають 1921 року, коли у Вінниці були створені фармацевтичні курси, які згодом переросли у фармацевтичний інститут. Для подальшого розвитку системи охорони здоров'я цього було недостатньо. У 1931 році на базі лабораторій і кабінетів фармацевтичного інституту, а також лікарні ім. М. І. Пирогова була відкрита філія Всеукраїнського заочного медичного інституту. У 1932 році філія була реорганізована у вечірній виробничий медичний інститут (студенти навчалися паралельно із роботою в лікарнях). Цього ж року у Вінниці свої двері відчинив науково-дослідний інститут сільської гігієни.

Всі вищеназвані заклади стали основою для відкриття в 1934 році Вінницького державного медичного інституту. У 1960 році навчальному закладу було присвоєно ім'я М. І. Пирогова, у 1994 році ВНЗ стає університетом, у 2002 р. йому було надано статус національного. Вагомий внесок на всіх етапах становлення та розбудови університету зробили його керівники.

Видання «Ректори ВНМУ ім. М. І. Пирогова: погляд крізь час (1930–2016)» вміщує відомості про 17 ректорів. У кожній із статей відображено життєвий шлях, наукові здобутки ректорів, їх вклад у розбудову університету,

зміцнення матеріально-технічної бази та процвітання його іміджу, починаючи з 1930 року. Відомостей про керівників ВНЗ більш раннього періоду поки що не виявлено. Обсяг біографічних статей про кожного з ректорів визначився наявністю віднайдених матеріалів, в кінці подається бібліографічний список літератури. Всі матеріали у виданні та фотоматеріали розміщені у хронологічній послідовності.

При підготовці видання використані фонди наукової бібліотеки та архіву Вінницького національного медичного університету імені М. І. Пирогова, Державного архіву Вінницької області, Центрального державного архіву громадських об'єднань України, Вінницької обласної універсальної наукової бібліотеки імені К. А. Тімірязєва, Вінницької обласної наукової медичної бібліотеки, інформаційні ресурси мережі Інтернет.

Подальша дослідницька робота у цьому напрямку, сподіваємось, відкриє нові імена, висвітлить нові сторінки творчої діяльності ректорів, їх внесок у розбудову навчального закладу. Всі доповнення, уточнення, побажання читачів будуть прийняті з вдячністю.

Видання розраховане на науковців, студентів, бібліотечних працівників, краєзнавців, всіх, хто цікавиться питаннями історії університету, становлення медичної освіти на Вінниччині та медицини краю.

**Отелін Олександр Анатолійович,
директор Вінницького фармацевтичного
інституту (1930–1931)**

*(31.12.1904, м. Тульчин, нині Вінницької обл. –
20.02.1981, м. Санкт-Петербург, РФ).*

*Анатом, кандидат медичних наук (1937), доцент (1938),
доктор медичних наук (1946), професор (1946)*

Закінчив медичний факультет 1-го Харківського медичного інституту (1930). **Директор Вінницького фармацевтичного інституту (1930–1931)**. Навчався в аспірантурі (1931–1933), асистент (1931–1938), доцент (1938–1941), в. о. завідувача кафедри нормальної анатомії, професор

(1941–1945) 1-го Харківського медичного інституту, за сумісництвом – завідувач кафедри анатомії Харківського стоматологічного інституту (1944–1945); завідувач (1945–1946), професор (1946–1948) кафедри нормальної анатомії Львівського медичного інституту, за сумісництвом – професор, завідувач кафедри анатомії Львівського університету (1945–1949), завідувач кафедри нормальної анатомії у Вінницькому медичному інституті (1949–1951).

Напрями наукових досліджень: макро-, мікроскопічне вивчення взаємовідношень нервових елементів, судин і залоз шкірного покриву, слизових оболонок тіла людини; дослідження іннервації кісток, окістя, кісткового мозку, впливу пошкоджень кісткових нервів на розвиток патологічних змін у кістках; вивчення онтогенезу периферійних ланок шкірного і рухового аналізаторів; питання гістофізіології тілець Фатер-Пачіні.

Автор близько 100 наукових праць, серед них 3 монографії, розділи в підручнику й атласі анатомії людини.

Література

1. **Архів** ВНМУ, спр. № 104, арк. 137–150.
2. **Вінницький** державний медичний університет ім. М. І. Пирогова : матеріали з історії університету / під ред. В. М. Мороза. – Вінниця, 1994. – С. 35.
3. **Вінниччина** медична: знаменні й пам'ятні дати. 2014 : календар / уклад. О. А. Юрчишина ; відп. за вип. Л. І. Шпукал. – Вінниця, 2013. – С. 56–57 : фот. – Бібліогр. в кінці ст.
4. **Друковані** праці професорів, викладачів і співробітників Львівського університету за 1944-1960 роки : бібліогр. покажчик. – Львів, 1962. – С. 696–697.
5. **Закала О.** Отелін Олександр Анатолійович / О. Закала, О. Луцик // Зіменковський Б. С. Професори Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького: 1784-2006 / Б. С. Зіменковський, М. Р. Гжегоцький, О. Д. Луцик. – Л. : Наутілус, 2006. – С. 213–214 : фот.

6. **Закала О.** Отелін Олександр Анатолійович / О. Закала // Енциклопедія Львівського університету. Біологічний факультет та ботанічний сад. Матеріали до енциклопедії. – Львів, 2005. – С. 120.
7. **Краюшкин А. И.** История кафедры анатомии человека : монография / А. И. Краюшкин, Л. И. Александрова, Н. И. Гончаров ; под ред. В. Б. Мандрикова. – Волгоград, 2010. – С. 35.
8. **Методы** исследования структурной организации периферических нервов в работах харьковских и крымских морфологов / А. А. Терещенко, Д. Н. Шиян, И. Л. Колесник [и др.] // Таврический медико-биологический вестник. – 2013. – Т. 16, № 1, ч. 1. – С. 277.
9. **Основные** этапы и направления деятельности Винницкого медицинского института им. Н. И. Пирогова : (материалы юбил. науч. конф. ВМИ) / отв. ред. М. П. Рудюк. – К. : Здоров'я, 1969. – С. 56 .
10. **Отелин В. А.** Профессор А. А. Отелин – анатом школы В. П. Воробьева : (к 100-летию со дня рождения) / В. А. Отелин // Морфология. – 2004. – Т. 126, № 6. – С. 81–83.
11. **Памяти** Александра Анатольевича Отелина // Архив анатомии, гистологии и эмбриологии. – 1981. – Т. 81, вып. 9. – С. 123–126.
12. **Сперанский В. С.** Очерки истории анатомии : научное издание / В. С. Сперанский, Н. И. Гончаров. – Волгоград : Издатель, 2012. – С. 96.
13. **110 років** від дня народження Олександра Анатолійовича Отеліна // Імена в медицині у відгомоні часу. 2014 рік (друге півріччя) : календар знаменних та пам'ятних дат / Нац. наук. мед. б-ка України ; уклад.: С. М. Булах, Л. Є. Корнілова, М. С. Слободенюк ; наук. консультант Р. І. Павленко ; відп. за вип. Т. А. Остапенко. – Київ, 2014. – С. 64.

**Медведь Лев Иванович,
директор Вінницького вечірнього
виробничого медичного інституту
(1932–1933)**

*(05 (18) червня 1905, с. Чорна Гребля, нині с. М'якохід
Бершадського р-ну Вінницької обл. – 22.02. 1982, м. Київ).
Гігієніст, доктор медичних наук (1911), професор,
академік АМН СРСР (1969)*

Закінчив з відзнакою Вінницький фармацевтичний (1927) та Київський медичний інститути (1939). Завідувач окружним аптекоуправлінням (1930–1931), керівник міського відділу охорони здоров'я у Вінниці (1931–1932). Одночасно читав курс

лекцій з організації охорони здоров'я і аптечної справи у фармацевтичному інституті. **Директор Вінницького вечірнього виробничого медичного інституту (1932–1933).**

Саме він спромігся вже протягом першого року роботи цього ВНЗ залучити до оволодіння основами вищої медичної науки 120 студентів з числа середніх медичних працівників; об'єднати з метою забезпечення ефективного навчального процесу лікувально-профілактичні заклади обласного центру, кафедри та лабораторії фармацевтичного інституту і науково-дослідного інституту сільської гігієни. Один із ініціаторів відкриття у Вінниці стаціонарного медичного інституту.

Упродовж 1947–1952 рр. був міністром охорони здоров'я УРСР, одночасно завідувачем кафедри гігієни праці Київського медичного інституту (1944–1951). У 1952–1964 роках працював директором Київського науково-дослідного інституту гігієни праці та профзахворювань.

Л. І. Медведь – один з ініціаторів та організаторів Інституту гігієни і токсикології пестицидів, полімерів і пластичних мас (сьогодні – Інститут екогігієни й токсикології ім. Л. І. Медведя МОЗ України). У 1969 році був обраний дійсним членом АМН СРСР. Заслужений діяч науки УРСР.

Л. І. Медведь – автор понад 260 наукових праць, в т. ч. 7 монографій та посібників, що охоплюють питання гігієни села та сільськогосподарської праці, організації охорони здоров'я, історії медицини як науки, токсикології пестицидів. Л. І. Медведь – почесний президент Міжнародної асоціації сільської медицини, член Міжнародної академії з охорони довкілля. Його праці були перекладені багатьма мовами народів світу, в т. ч. англійською, німецькою, французькою, польською, болгарською. Великий учений і мудрий педагог, Л. І. Медведь виховав цілу плеяду науковців. Під його керівництвом виконано 35 докторських і 80 кандидатських дисертацій, підготовлено більше 2000 фахівців, які працювали у різних галузях гігієни й токсикології пестицидів, полімерних матеріалів і клініки отруєнь.

Заслуги вченого були відзначені орденами Леніна, Червоної Зірки, Трудового Червоного Прапора (1971, 1987), «Знак Пошани» (1961, 1966), медалями. У 1982 році Л. І. Медведь був посмертно удостоєний високої наукової нагороди – премії Ф. Ф. Ерісмана за книгу «Гігієна труда в сельскохозйаственном производстве». Заслужений діяч науки УРСР (1965).

Свою малу батьківщину – Вінниччину та медичний інститут Лев Іванович оточував всебічною увагою і турботою все життя. Особливо цінною і незабутньою для навчального закладу була співпраця щодо проблеми гігієни села, а також охорони здоров'я сільського населення.

Похований в Києві на Байковому кладовищі. У червні 1985 року з нагоди 80-річчя від дня народження академіка Л. І. Медведя на фасаді будинку Інституту екогігієни і токсикології (м. Київ) було встановлено меморіальну дошку, а до 100-річчя від дня народження відкрито пам'ятник.

Література

1. **Академік Л. І. Медведь** // Вісник Вінницького державного медичного університету. – 2001. – Т. 5, № 2. – С. 606.
2. **Братусь В. Л. І. Медведь** – визначна постать у вітчизняній охороні здоров'я і медичній науці / В. Братусь // Об учителях, предшественниках, старших друзьях / сост. и ред. В. И. Медведь. – Киев, 2011. – С. 60–64 ; Лікування та діагностика. – 2005. – № 2/3. – С. 53–55.
3. **Бурый В. С.** Лев Іванович Медведь : к 80-летию со дня рождения / В. С. Бурый, Е. М. Спыну // Гигиена и санитария. – 1985. – № 10 – С. 32–33 : фот.
4. **Виленский Ю. Г.** Первый министр здравоохранения УССР Лев Іванович Медведь / Ю. Г. Виленский // Науковий журнал МОЗ України. – 2014. – № 1. – С. 17–21.
5. **Віленський Ю.** Портрет ученого на тлі епохи / Ю. Віленський // Під прапором ленінізму. – 1990. – № 16. – С. 75–79.
6. **Віленський Ю.** «Скажіть, а чи є в Америці дурні?» : 100 років

- тому народився Лев Іванович Медведь / Ю. Віленський // День. – 2005. – 17 черв. – С. 24.
7. **Вінницький** державний медичний університет ім. М. І. Пирогова : матеріали з історії університету / під ред. В. М. Мороза. – Вінниця, 1994. – С. 3.
 8. **Вінниччина** медична: знаменні й пам'ятні дати. 2015 : календар / уклад. О. А. Юрчишина ; відп. за вип. Н. М. Кравчук. – Вінниця, 2014. – С. 29–31 : фот. – Бібліогр. в кінці ст.
 9. **Всегда** оставался самим собой. Штрихи к портрету выдающегося ученого, основателя украинской токсикологии академика Л. И. Медведя / подготовил В. Калита // Здоров'я України. – 2007. – № 8. – С. 68–69.
 10. **Гончарук Е. И.** Академик Лев Иванович Медведь : (к 90- летию со дня рождения) / Е. И. Гончарук, Ю. И. Кундиев, Н. Ф. Мотузинский // Гигиена и санитария. – 1996. – № 2. – С. 51–52
 11. **До 100-річчя** з дня народження академіка АМН СРСР Л. І. Медведя // Проблеми харчування. – 2005. – № 2.
 12. **К 70-летию** со дня рождения Л. И. Медведя // Гигиена и санитария. – 1975. – № 6. – С. 119–120 : фот.
 13. **Коган В.** Невідомі бувальщини з життя видатних медиків : [у т. ч. про Л. І. Медведя] / В. Коган // Агапіт. – 1995. – № 2. – С. 81–83. – Текст укр., рос., англ.
 14. **Кундиев Ю. И.** Вклад академика Медведя в развитие гигиены и токсикологи : (к 100-летию со дня рождения) / Ю. И. Кундиев, И. М. Трахтенберг // VI Міжнар. наук.-практ. конф. «Актуальні проблеми токсикології. Безпека життєдіяльності людини», присвяч. 100-річчю від дня народження Л. І. Медведя, (Київ, 1–3 жовт. 2005 р.) : тези доп. – Київ, 2005. – С. 9–10.
 15. **Кундиев Ю. И.** Роль академика Л. И. Медведя в развитии гигиены труда в Украине : (к 100-летию со дня рождения) / Ю. И. Кундиев, И. М. Трахтенберг // Український журнал з проблем медицини праці. – 2005. – № 2. – С. 90–94.
 16. **Кундиев Ю. И.** Творческий вклад академика Льва Ивановича Медведя в развитие теории и практики гигиены труда : к 80-летию со дня рождения / Ю. И. Кундиев, И. М. Трахтенберг // Гигиена труда и профессиональные заболевания. – 1985. – № 12. – С. 29–31.

17. **Кундієв Ю. І.** Медведь Левко Іванович / Ю. І. Кундієв // Українська Радянська Енциклопедія. – 2-ге вид. – Київ, 1981. – Т. 6. – С. 427–428.
18. **Кундиев Ю.** Портрет его не дорисован : (очерк об академике Л. И. Медведе – Учителе и Друге) / Ю. Кундиев // Об учителях, предшественниках, старших друзьях / сост. и ред. В. И. Медведь. – Киев, 2011. – С. 65–78 ; Лікування та діагностика. – 2000. – № 2. – С. 54–64 ; Вісник Вінницького державного медичного університету. – 2001. – Т. 5, № 2. – С. 606–611 : фот.
19. **Л. И. Медведь** : к 60-летию со дня рождения // Гигиена и санитария. – 1965. – № 7. – С. 128–129 : фот.
20. **Л. И. Медведь** (1905–1982) : (ученый-гигиенист) / А. В. Павлов, Ю. И. Кундиев, Е. И. Гончарук, Ю. Г. Виленский ; АМН СССР. – М. : Медицина, 1991. – 149 с. – (Выдающиеся деятели медицины).
21. **Л. Медведь.** Спогади сучасників : до 100-річчя від дня народження / під заг. ред. Ю. І. Кундієва, І. М. Трахтенберга. – Київ : Авіцена, 2005. – 271 с., [22] арк. іл. – Текст укр., рос.
22. **Лев** Іванович Медведь : (к 70-летию со дня рождения) // Гигиена труда и профессиональные заболевания. – 1975. – № 6. – С. 59–60 : фот.
23. **Лев** Іванович Медведь : (к 60-летию со дня рождения) // Гигиена труда и профессиональные заболевания. – 1965. – № 7. – С. 57.
24. **Левко** Іванович Медведь // Лікарська справа. – 1996. – № 1/2. – С. 201–203.
25. **Левко Медведь** // Доторк до полум'я. Національний медичний університет імені О. О. Богомольця в постатях ректорів / В. Ф. Москаленко, В. П. Ляхоцький, Ю. Г. Віленський. – Харків, 2009. – С. 111–125.
26. **Медведь** Левко Іванович (1905–1982) : український діяч серед засновників ВООЗ / підготував Ю. Віленський // Мистецтво лікування. – 2011. – № 3. – С. 128 : фот.
27. **Медведь** Левко Іванович [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bershad.ua/people/12975/page-2.html>. – Дата доступу. – 29.05.13. – Назва з екрана.
28. **Мороз В. М.** Вінницький державний медичний університет ім. М. І. Пирогова : (історія створення, підсумок основних напрямків діяльності, перспективи подальшого розвитку) / В. М. Мороз, О. Г. Процек, Л. П. Смольський // Медична освіта. – 2001. – № 2. – С. 14.

29. **Необыкновенная** плеяда : [об акад. Л. И. Медведе и его семейной династии] / подготовил Ю. Виленский // Здоров'я України. – 2013. – № 15/16. – С. 66–67.
30. **Основные** этапы и направления деятельности Винницкого медицинского института им. Н. И. Пирогова : (материалы юбил. науч. конф. ВМИ) / отв. ред. М. П. Рудюк. – К. : Здоров'я, 1969. – С. 5.
31. **Павлов А. В.** О научных исследованиях академика Л. И. Медведя : (к 80-летию со дня рождения) / А. В. Павлов, Е. А. Антонович, Ю. С. Каган // Врачебное дело. – 1985. – № 8. – С. 124–126 : фот.
32. **Проданчук М. Г.** Левко Іванович Медведь : (до 90-річчя від дня народження) / М. Г. Проданчук // Журнал академії медичних наук України. – 1995. – Том 1, № 1. – С. 186–189.
33. **Проданчук М. Г.** Парадигми и идеи академика Л. И. Медведя : (к 100-летию со дня рождения) / М. Г. Проданчук, Е. И. Спину // Сучасні проблеми токсикології. – 2005. – № 2. – С. 4–5.
34. **П'ятериков С.** Пам'ятник ученому й учителю [Левку Івановичу Медведю відкрито в Ін-ті екогієни і токсикології (м. Київ)] / С. П'ятериков // Дзеркало тижня. – 2005. – 25 черв.–1 лип. (№ 24). – С. 24.
35. **Сердюк А. М.** Сродни небожителям, но с земными чертами / А. М. Сердюк // Довкілля та здоров'я. – 2005. – № 3. – С. 2–3 вкл.
36. **110 років** від дня народження Лева Івановича Медведя // Імена в медицині у відгомоні часу. 2015 рік : календар знаменних та пам'ятних дат / Нац. наук. мед. б-ка України ; уклад.: С. М. Булах, Л. Є. Корнілова, М. С. Слободенюк ; наук. консультант Р. І. Павленко ; відп. за вип. Т. А. Остапенко. – Київ, 2014. – С. 55.
37. **110 років** тому народився Левко Іванович Медвідь // Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини 2015 року : хронол. довідник / уклад. О. Ю. Антонюк, Г. М. Авраменко ; ред. С. В. Лавренюк ; відп. за вип. Н. І. Морозова. – Вінниця, 2014. – С. 157–158.
38. **Трахтенберг И. М.** Все это было. Воспоминания современников : к 100-летию со дня рождения академика Л. И. Медведя / И. М. Трахтенберг // Здоров'я України. – 2005. – Серп. (№ 15/16). – С. 54–55 : фот.
39. **Трахтенберг И. Б.** Воспоминания современников : к 100-летию со дня рождения академика Л. И. Медведя // Здоров'я України. – 2005. – № 15/16. – С. 54–55.

40. **Чайка Ю. Г.** Найлюдяніший міністр охорони здоров'я / Ю. Г. Чайка, Н. В. Колонтаєва // Довкілля та здоров'я. – 2008. – № 4. – С. 58–59.
41. **Чекман І. С.** Колоритна особистість / І. С. Чекман // Мистецтво лікування. – 2011. – № 5/6. – С. 110–112.

**Смолянська Олександра Пилипівна,
директор вечірнього виробничого медичного
інституту (1933) та стаціонарного державного
медичного інституту (1934–1937) у м. Вінниці**

*(30.05.1901, м. Симбірськ, нині м. Ульяновськ, РФ –
09.03.1996). Лікар-терапевт*

Закінчила Одеський медичний інститут (1931). У 1929 р. навчаючись у цьому ВНЗ, одночасно працювала директором науково-дослідного інституту Охматдиту (охорони материнства й дитинства). Мешкала у Вінниці з 05.07.1933 р. **У 1933 р. її було призначено директором вечірнього виробничого медичного інституту. У 1934 р. стає директором новоствореного стаціонарного Вінницького державного медичного інституту**, одночасно працює директором Вінницької клінічної лікарні ім. М. І. Пирогова. З перших днів роботи інституту розпочалося активне формування студентського контингенту, відбувалася організація роботи викладацького складу та матеріально-технічної бази. Багато

зусиль для цього доклала О. П. Смолянська. Вона володіла значними організаторськими здібностями, проводила велику роботу по розгортанню кафедр інституту.

Швидко проходило укомплектування професорсько-викладацького складу. Прибули за направленням з Київського медичного інституту професори Шкляр Б. С., Сковорода-Зачиняєв І. А., Кравченко В. С. Станом на 1935 р. в інституті працювали 9 професорів, 2 доценти, 46 асистентів та 7 лаборантів.

До 1 грудня 1934 р. дирекції інституту вдалося вийти на запланований рівень щодо контингенту студентів. В інституті на цей час навчалось 546 осіб, в т. ч. на першому курсі – 238, на другому – 138, на третьому – 129, на четвертому – 41. Зміцніла матеріальна база клінічних кафедр, збагатившись вітчизняною та зарубіжною апаратурою. Зразковою була кафедра фармакології, очолювана професором Фішензоном Ю. Я., яка працювала на базі другої лікарні, мала чудовий рентгенкабінет, дві лабораторії – клінічну та біохімічну з клінічним, бактеріологічним та гістологічним відділами.

Поряд із підготовкою лікарів колектив інституту розгорнув значну науково-дослідну роботу. Упродовж 1936–1937 рр. було виконано 63 наукові роботи, надруковано 76 статей. У 1937 р. видано першу збірку наукових праць закладу. Розгорнулись різні форми забезпечення післядипломної освіти працюючих лікарів.

В цей час розпочалося будівництво морфологічного корпусу, терапевтичної клініки, житлового будинку для професорів, двох нових гуртожитків на 200 і 150 місць. Велику увагу директор надавала налагодженню матеріально-побутових умов студентів. Більшість із них були забезпечені гуртожитками. Розпочали роботу пральня, майстерня по лагодженню взуття та одягу, було відкрито студентську їдальню. О. П. Смолянська піклувалась про те, щоб в ній під час зимової та літньої екзаменаційних сесій готувались для студентів м'ясні страви.

Авторитет директора зростав. Її заслуги у справі організації та становлення медичного інституту вагомі.

Після арешту її чоловіка, заступника голови облвиконкому, була звільнена з роботи. Арештована 03.10.1937 р. Звинувачена за статтею 54-12 КК УРСР, засуджена як дружина зрадника Батьківщини. За постановою Особливої Наради НКВС СРСР від 27.12.1937 р. ув'язнена на 8 років виправно-трудоих робіт. Покарання відбувала в Акмолінському відділенні Карагандинського виправно-трудоного табору НКВС суворого режиму в с. Долинське Казахської РСР. З часу прибуття до табору 5 місяців працювала формувальницею цегли. З жовтня 1938 р. – в санчастині завідувачем інфекційного відділення, лікарем та головним лікарем лікарні для ув'язнених та вільнонайманого складу.

Рішенням Особливої Наради при НКВС СРСР від 2 лютого 1944 р. була умовно-достроково звільнена з-під варті. В липні 1944 р. прибула в м. Тулу, де працювала лікарем-терапевтом в поліклініці на заводі, а/с № 95, з квітня 1945 р. – завідувачем терапевтичного відділення міської лікарні № 3, одночасно – лікарем-консультантом Центрального міського пологового будинку, районів Тульської області. Реабілітована 29.12.1955 р. Почесна громадянка м. Тули. Заслужений лікар РРФСР.

Література

1. **Вінницький** державний медичний університет ім. М. І. Пирогова : матеріали з історії університету / під ред. В. М. Мороза. – Вінниця, 1994. – С. 4.
2. **Давидюк А.** Доля ректорів Вінницького медуніверситету довоєнних років (1934–1941 рр.) / А. Давидюк // Тези доповідей і повідомлень вісімнадцятої Вінницької обл. іст.-краєзн. конф., 3 лют. 1988 р. – Вінниця, 1998. – С. 79.
3. **Давидюк А.** Доля Смолянських / А. Давидюк // Реабілітовані історією. У 27 т. Кн. 1, розділ 4. Вінницька область. – Вінниця, 2006. – С. 652–657, 661–670 : фот. – Примітки в кінці нариса.

4. **Давидюк А. Т.** Доля Смолянських / А. Т. Давидюк // Жертви червоного терору. – Вінниця : Континент-ПРИМ, 2001. – С. 56–65, 70, 72–85. – Бібліогр. в кінці нарису.
5. **ДАВО**, ф. Р-6023, оп. 4, спр. 4240, 70, [12] арк.
6. **Мороз В. М.** Вінницький державний медичний університет ім. М. І. Пирогова (історія створення, підсумок основних напрямків діяльності, перспективи подальшого розвитку) / В. М. Мороз, О. Г. Процек, Л. П. Смольський // Медична освіта. – 2001. – № 2. – С. 14.
7. **Основные** этапы и направления деятельности Винницкого медицинского института им. Н. И. Пирогова : (материалы юбил. науч. конф. ВМИ) / отв. ред. М. П. Рудюк. – К. : Здоров'я, 1969. – С. 6.
8. **Пагор В. В.** Вінницький медичний інститут: кадри, студентський контингент, матеріальна база (1934–1939 рр.) / В. В. Пагор // Освіта, наука і культура на Поділлі : збірник наукових праць. – Кам'янець-Подільський : Оіум, 2012. – Т. 19. – С. 124, 127, 129.
9. **Смолянська** Олександра Пилипівна // Реабілітовані історією. У 27 т. Кн. 4. Вінницька область. – Вінниця, 2012. — С. 675.
10. **Смольський Л. П.** Вуз руками його ректорів : [стисло про О. П. Смолянську] / Л. П. Смольський // Молодий медик. – 2003. – Черв. (№ 22). – С. 3.

**Бриллiант Григорiй Давидович,
директор Вiнницького державного медичного
iнституту (1937)**

(23.05.1897, м. Вiнниця – 20.11.1950).

Лiкар-терапевт

Закiнчив Киiвський медичний iнститут (1922). Працював головним лiкарем лiкарнi iменi Жовтневої революцiї (нинi Олександрiвська клiнiчна лiкарня) у м. Києвi, завідувачем Вiнницького обласного вiддiлу охорони здоров'я.

Директор Вiнницького державного медичного iнституту (1937). Завдяки його зусиллям були збудованi морфологiчний корпус, студентський гуртожиток (нинi навчальний корпус унiверситету на вулицi В. Стуса), будинок для професорсько-викладацького складу (нинi на вулицi М. Грушевського), терапевтичне вiддiлення обласної лiкарнi iм. М. I. Пирогова.

Арештований 27 липня 1937 року. Звинувачений за ст. 54-7, 20-54-8, 54-11, КК УРСР. За вироком Верховного Суду СРСР 16 жовтня 1937 року засуджений на 20 рокiв виправно-трудових робiт з позбавленням громадянських прав на 5 рокiв та з конфiскацiєю всього особистого майна. Покарання вiдбував у Норильському таборi, куди прибув 15.08.1939 iз Соловкiв.

Працював завідувачем медпункту шахти «Надежда». До своїх обов'язкiв ставився з надзвичайним сумлiнням i завзяттям. Завдяки його самовiдданiй працi й працi iнших лiкарiв з числа ув'язнених, цинга в таборi не лютувала, смертнiсть тут була значно нижчою, нiж в iнших таборах, багато невинно постраждалих дожили до своєї реабiлiтацiї...

За бездоганну роботу й високi виробничi показники рiшенням Особливої Наради при НКВС СРСР строк вiдбування покарання був зменшений на 2 роки i 6 мiсяцiв. Вибув

27.11.1949 в Александровську тюрму МДБ СРСР, де й помер в тюремній лікарні внаслідок гострої серцевої недостатності.

Реабілітований 23 січня 1958 року.

Література

1. **Бриллиант** Григорій Давидович // Сталинские списки. Винницкая область. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://stalin.memo.ru/regions/regi76.htm>. – Дата доступа. – 29.05.13. – Название с экрана.
2. **Бриліант** Григорій Давидович // Ганіткевич Я. Українські лікарі : біобібліогр. довідник. Кн. 3. Учасники національно-визвольної боротьби та українського державотворення. Репресовані та реабілітовані лікарі України / Я. Ганіткевич, П. Пундій. – Львів, 2008. – С. 247.
3. **Бриліант** Григорій Давидович // Імена в медицині у відгомоні часу. 2012 рік : календар знаменних та пам'ятних дат / Нац. наук. мед. б-ка України ; уклад.: С. М. Булах, Ю. Г. Віленський, Л. Є. Корнілова ; наук. консультант Р. І. Павленко ; відп. за вип. Т. А. Остапенко. – Київ, 2014. – С. 66.
4. **Бриліант** Григорій Давидович // Реабілітовані історією. У 27 т. Кн. 2. Вінницька область. – Вінниця, 2007. – С. 270.
5. **Вінниччина** медична: знаменні й пам'ятні дати. 2012 : календар / уклад. О. А. Юрчишина ; відп. за вип. Л. І. Шпукал. – Вінниця, 2011. – С. 12. – Бібліогр. в кінці ст.
6. **Давидюк А.** Доля ректорів Вінницького медуніверситету довоєнних років (1934–1941 рр.) / А. Давидюк // Тези доповідей і повідомлень вісімнадцятої Вінницької обл. іст.-краєзн. конф., 3 лют. 1988 р. – Вінниця, 1998. – С. 79–80.
7. **Давидюк А.** Справа Бриліанта: сторінки історії політв'язнів Вінницької тюрми / А. Давидюк // Вінниччина. – 1995. – 24, 30 черв.
8. **Давидюк А.** Слідча справа Г. Д. Бриліанта // Реабілітовані історією. У 27 т. Кн. 2. Вінницька область. – Вінниця, 2007. – С. 36–42.
9. **Давидюк А. Т.** Слідча справа Бриліанта Г. Д. / А. Т. Давидюк // Наукові записки Вінницького державного педагогічного

- університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Історія. –
Вінниця, 2000. – Вип. 2. – С. 162–168.
10. **ДАВО**, ф. Р-6023, оп. 4, спр. 7159, 285 арк.
11. **ДАВО**, ф. Р-6023, оп. 1, спр. 6345, арк. 173.
12. **ДАВО**, ф. П-1136, оп. 53, спр. 413, арк. 26.
13. **Евзеров М. И.** Нераскаявшийся враг вновь в строю... // О времени, о Норильске, о себе... : воспоминания. Кн. 1 / ред.-сост. Г. И. Касабова. – М. : ПолиМЕдиа, 2001. – С. 83, 122.
14. **Пагор В. В.** Вінницький медичний інститут: кадри, студентський контингент, матеріальна база (1934–1939 рр.) / В. В. Пагор // Освіта, наука і культура на Поділлі : збірник наукових праць. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2012. – Т.19. – С. 127, 129.
15. **Смольський Л. П.** Вуз руками його ректорів : [є стислі відомості про Г. Д. Бриліанта] / Л. П. Смольський // Молодий медик. – 2003. – Черв. (№ 22). – С. 3.
16. **Центральний** державний архів громадських об'єднань України, ф. 1, оп. 1, спр. 3008, арк. 4–5.
17. **Шаповал Ю. І.** Україна 20–50-х років: сторінки ненаписаної історії / Ю. І. Шаповал. – Київ, 1993. – С. 210.

**Василець Марко Олексійович,
в. о. директора Вінницького державного
медичного інституту (1937–1938)**

*(1899, с. Максаки Менського р-ну
Чернігівської обл. – 16.05.1938).*

Патофізіолог

Завідувач кафедри патологічної фізіології Вінницького медичного інституту, одночасно **виконував обов'язки директора цього ж інституту (1937–1938).**

У березні 1938 р. його було виключено з рядів КП(б)У за «ліберальне ставлення до ворогів народу» в інституті.

4 березня 1938 р. заарештовано й звинувачено в належності до неіснуючого бойового загону антирадянської націоналістичної військово-повстанської організації за ст. 54-2, 11 КК УРСР. Засуджений до розстрілу з конфіскацією належного йому майна. За постановою трійки управління НКВС Вінницької області розстріляний 16.05.1938 р.

Реабілітований Вінницьким обласним судом 18.06.1958.

Література

1. **Василець** Марко Олексійович // Національний банк репресованих. – Режим доступу : www.reabit.org.ua/nbr/?ID=3687. – Дата доступу. – 29.05.13.
2. **Василець** Марко Олексійович // Реабілітовані історією. У 7 т. Кн. 2. Вінницька область. – Вінниця, 2007. – С. 317.
3. **Вінниччина** медична: знаменні й пам'ятні дати. 2014 : календар / уклад. О. А. Юрчишина ; відп. за вип. Л. І. Шпукал. – Вінниця, 2013. – С. 62–63 : фот. – Бібліогр. в кінці ст.
4. **Давидюк А.** Доля ректорів Вінницького медуніверситету довоєнних років (1934–1941 рр.) / А. Давидюк // Тези доповідей і повідомлень вісімнадцятої Вінницької обл. іст.-краєзн. конф., 3 лют. 1988 р. – Вінниця, 1998. – С. 80.

5. ДАВО, ф. Р-6023, оп. 4, спр. 7159, арк. 85–86.
6. ДАВО, ф. Р-6023, оп. 4, спр. 7758, арк. 42–45 (зворот), 182–185, 203, 205, 215, 216, 222, 223, 233.
7. **Пагор В. В.** Вінницький медичний інститут: кадри, студентський контингент, матеріальна база (1934–1939 рр.) / В. В. Пагор // Освіта, наука і культура на Поділлі : збірник наукових праць. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2012. – Т.19. – С. 127.
8. **Смольський Л. П.** Вуз руками його ректорів : [стисло про М. О. Васильця] / Л. П. Смольський // Молодий медик. – 2003. – Черв. (№ 22). – С. 3.

**Факторович,
в. о. директора Вінницького державного
медичного інституту (1938)**

Після арешту Марка Олексійовича Васильця на посаду виконувача обов'язків директора Вінницького державного медичного інституту було призначено **Факторовича**, який на цій посаді працював місяць.

Література

1. **Давидюк А. Т.** Жертви червоного терору / А. Т. Давидюк. – Вінниця : Континент-ПРИМ, 2001. – С. 248.

**Кононенко Іларіон Пилипович,
директор Вінницького державного медичного
інституту (1938–1941)**

*(15 (28).03.1900, с. Стехівка, нині с. Грабинівка
Полтавського р- ну, Полтавської обл. –
22.02.1972, м. Харків). Невролог*

У 1935 р. закінчив Харківський психоневрологічний інститут. Працював завідувачем Полтавського (1935–1936) та Вінницького (1936–1938) міських відділів охорони здоров'я. Упродовж 1938–1941 рр. – директор Вінницького державного медичного інституту, де викладав неврологію.

Кононенко І. П. приділяв велику увагу організації та вдосконаленню навчального процесу в інституті, зміцненню та розвитку його матеріально-технічної бази.

В навчальному закладі практикувалося укладання договорів про соціалістичне змагання, зокрема з медичним інститутом м. Сталіно (нині м. Донецьк).

Під час Другої світової війни І. П. Кононенко очолював евакошпиталь (1941–1942). З 1942 р. – директор Івановського медичного інституту. Нарком охорони здоров'я УРСР (1944–1946), міністр охорони здоров'я УРСР (1946–1947). І. П. Кононенко повністю присвятив себе цій діяльності, займаючись відродженням системи охорони здоров'я, відбудовою лікувальних закладів, розгортанням евакошпиталів на території України.

У 1947 р. його призначають директором нервової клініки Львівського медичного інституту, а в 1949 р. – директором Харківського медичного інституту. За ініціативи Кононенка в 1953 р. у Харківській обласній клінічній лікарні відкрили клініку дитячої неврології, утворенні якої він брав найактивнішу участь. У лабораторії кафедри дитячої неврології, де працював вчений, створювалися нові лікувальні препарати (водні та олійні розчини, настоянки), активно використовувалися продукти бджільництва. З ініціативи й за участю І. П. Кононенка з бджолоїної отрути було виготовлено препарат «Мелісін», який у подальшому Міністерство охорони здоров'я УРСР затвердило як ефективний засіб лікування багатьох нервових захворювань. Цій темі присвячені його наукові праці. У 1958 р. з науковим повідомленням про проведену роботу вчений виступив на V Міжнародному конгресі з бджільництва в Римі.

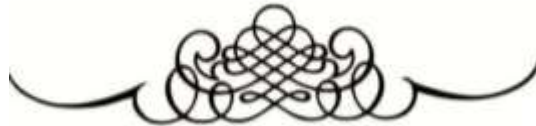
Багато сил і часу Іларіон Пилипович віддавав державним і громадським справам, гідно виконуючи обов'язки депутата Верховної та міської рад, а також члена правління Харківського наукового медичного товариства та правління Товариства невропатологів і психіатрів України. За участь у Другій світовій

війні та доблесну працю був нагороджений орденами і медалями.

Література

1. **Вінниччина** медична: знаменні й пам'ятні дати. 2015 : календар / уклад. О. А. Юрчишина ; відп. за вип. Н. М. Кравчук. – Вінниця, 2014. – С. 17–19 : фот. – Бібліогр. в кінці ст.
2. **Давидюк А.** Доля ректорів Вінницького медуніверситету довоєнних років (1934–1941 рр.) / А. Давидюк // Тези доповідей і повідомлень вісімнадцятої Вінницької обл. іст.-краєзн. конф., 3 лют. 1988 р. – Вінниця, 1998. – С. 80.
3. **ДАВО**, ф. Р-6023, оп. 4, спр. 7758, арк. 219, 219 (зворот).
4. **Кононенко І. П.** Даємо країні висококваліфікованих лікарів / І. П. Кононенко // Більшовицька правда. – 1938. – 2 серп. (№ 176). – С. 3.
5. **Кононенко** Іларіон Пилипович [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org/wiki>. – Дата доступу : 05. 06. 2013. – Назва з екрана.
6. **Кононенко** Іларіон Пилипович [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ua.convdocs.org/docs/index-52312.html>. – Дата доступу : 05. 06. 2013. – Назва з екрана.
7. **Лісовий В. М.** Кононенко Іларіон Пилипович (1900–1972) / В. М. Лісовий, Ж. М. Перцева // Видатні вихованці Харківської вищої медичної школи : біобібліогр. довідник / за заг. ред. В. М. Лісового. – Харків : ХНМУ, 2010. – С. 96–97 : фот.
8. **Нечипорук В. М.** Довоєнна п'ятирічка: у Вінницький медичний інститут їхали найкращі викладачі СРСР : [є про І. П. Кононенка] / В. М. Нечипорук // Молодий медик. – Черв. (№ 6). – С. 4.
9. **Основные** этапы и направления деятельности Винницкого медицинского института им. Н. И. Пирогова : (материалы юбил. науч. конф. ВМИ) / отв. ред. М. П. Рудюк. – К. : Здоров'я, 1969. – С. 120.
10. **Пагор В. В.** Вінницький медичний інститут: кадри, студентський контингент, матеріальна база (1934–1939 рр.) / В. В. Пагор // Освіта, наука і культура на Поділлі : збірник наукових праць. – Кам'янець-Подільський : Оіюм, 2012. – Т.19. – С. 125, 127.
11. **Перцева Ж. М.** Кононенко Іларіон Пилипович / Ж. М. Перцева // Історія Харківського державного медичного університету. 200 років. – Харків, 2005. – С. 732–733.

12. **Перцева Ж. М.** Умелый организатор педагогического процесса / Ж. М. Перцева // Служение Отечеству и долгу : очерки о жизни и деятельности ректоров харьковских вузов (1805–2004 гг.) / под общ. ред. В. И. Астаховой, Е. В. Астаховой. – Харьков : Изд-во НУА : Золотые страницы, 2004. – С. 199.
13. **Пилипенко Н. И.** Профессор Илларион Филиппович Кононенко : (к 100-летию со дня рождения) / Н. И. Пилипенко // Международный медицинский журнал. – 2000. – № 3. – С. 119.
14. **Смольський Л. П.** Вуз руками його ректорів : [стисло про І. П. Кононенка] / Л. П. Смольський // Молодий медик. – 2003. – Черв. (№ 22). – С. 3.
15. **115 років** від дня народження Іларіона Пилиповича Кононенка // Імена в медицині у відгомоні часу. 2015 рік : календар знаменних та пам'ятних дат / Нац. наук. мед. б-ка України ; уклад.: С. М. Булах, Л. Є. Корнілова, М. С. Слободенюк ; наук. консультант Р. І. Павленко ; відп. за вип. Т. А. Остапенко. – Київ, 2014. – С. 35.
16. **Циганенко А. Я.** Кононенко Іларіон Пилипович / А. Я. Циганенко // Вчені Харківського державного медичного університету. – Харків, 2003. – С. 156.

**Замятін Михайло Костянтинович,
тимчасово в. о. директора законсервованого
Вінницького медичного інституту
(22.07.1941–05.02.1942),
в. о. директора Вінницького медичного інституту
(05.02.1942–19.10.1942)**

*(28.03.(10.04.)1895, м. Томськ, Томської губернії, нині місто
Томської обл. РФ - ?), професор (1947)*

Закінчив медичний факультет Томського державного університету (1919). Учасник Першої світової війни. Лікар 8-го Оренбурзького козацького полку (1919), молодший ординатор польового запасного шпиталю (1920, м. Гур'єв), молодший

ординатор 1-го хірургічного шпиталю (м. Самара), старший лікар Ташкентської школи авіації (1920-1921), викладач фізіології в 5-й школі інструкторів фізичної освіти РСЧА (1921-1923, м. Томськ).

Науковий співробітник кафедри нормальної анатомії медичного факультету Томського університету (1922-1930), асистент, доцент кафедри нормальної анатомії Томського медичного інституту (1930-1932).

Упродовж 1932-1936 рр. – професор, завідувач кафедри нормальної анатомії Архангельського державного медичного інституту (нині Північний державний медичний університет).

Професор (1936-1938), завідувач кафедри нормальної анатомії Вінницького медичного інституту (1938-1941). **Тимчасово виконував обов'язки директора законсервованого Вінницького медичного інституту (22.07.1941–05.02.1942), в. о. директора Вінницького медичного інституту (05.02.1942–19.10.1942).** Завідувач кафедри нормальної анатомії Вінницького медичного інституту (22.07.1941–28.09.1943), протягом 1944–1949 рр. – професор, в. о. зав. кафедри нормальної анатомії Вінницького медичного інституту. Працював також лікарем-окулістом у Вінницьких лікарнях (01.12.1941–20.03.1944).

Завідувач кафедри нормальної анатомії Львівського державного інституту (нині університет) фізичної культури (1949-1964).

Література

1. **Архів ВНМУ**, спр. № 64, т. 1, арк. 309–340.
2. **Зам'ятін М. К.** : життєвий шлях та науково-педагогічна діяльність : біобібліогр. список літ. / уклад. І. Свістельник. – Львів, 2015. – 4 с.

**Ган Георгій Станіславович,
в. о. директора Вінницького медичного інституту
(1942–1943)**

*(09.04.1902, м. Череповець, нині місто РФ –
квітень 1964). Гігієніст, епідеміолог.*

*Кандидат медичних наук (1941), доцент (1946),
доктор медичних наук (1949), професор (1949)*

Походив із дворян. Закінчив 1-й Ленінградський медичний інститут (1926). Аспірант (1926-1929), асистент кафедри загальної гігієни 1-го Ленінградського медичного інституту (1929-1930). Лікар-інтерн інституту фізичної культури ім. П.Ф.

Лесгафта в Ленінграді (1928-1930), лікар фізкультури і санітарний лікар (1930-1932) в Магнітогорську. Асистент кафедри фізіології (1932-1935), старший асистент фізіологічної лабораторії НДІ фізкультури в Ленінграді (1933-1936). Асистент кафедри загальної і військової гігієни 1-го Ленінградського медичного інституту (1932-1940). Професор, завідувач кафедри загальної гігієни з епідеміологією Вінницького медичного інституту (1940-1941 р.).

Під час нацистської окупації з 1 лютого 1942 р. до дня закриття ВНЗ – 1 жовтня 1943 г. – завідувач кафедри гігієни Вінницького медичного інституту, також з **20.10.1942 до 01.10.1943 року – виконував обов'язки директора Вінницького медичного інституту**. Він вжив заходи із збереження морфологічного корпусу, майна й апаратури Вінницького медичного інституту. У жовтні 1943 р. студенти й викладачі майже все майно теоретичних кафедр таємно від нацистських окупантів перенесли у підвальні приміщення морфологічного корпусу й замурували.

Георгій Станіславович під час окупації працював також старшим лікарем міста (завідувачем міського відділу охорони здоров'я). В тому, що в окупованій Вінниці не було загрозливих спалахів інфекційних захворювань є і його заслуга.

Після визволення Вінниці 20.03.1944 року був заарештований, звинувачений за статтею 54–1 «а» КК УРСР. За постановою УНКВС Вінницької області справа була припинена 16.09.1944 року.

Працював завідувачем санітарно-гігієнічного відділення Вінницької обласної санітарно-епідеміологічної станції (1944-1947), в. о. завідувача кафедри загальної гігієни Вінницького медичного інституту (1946-1950).

Автор наукових праць з питань гігієни і санітарії, епідеміології.

Література

1. **Архів ВНМУ**, спр. № 86, Т. 1 : А–Л, арк. 263–294 : фот.

2. **Вінницький** державний медичний університет ім. М. І. Пирогова : матеріали з історії університету / під ред. В. М. Мороза. – Вінниця, 1994. – С. 54.
3. **Ган** Георгій Станіславович // Реабілітовані історією. У 27 т. Кн. 4. Вінницька область. – Вінниця, 2012. – С. 438.
4. **Основные** этапы и направления деятельности Винницкого медицинского института им. Н. И. Пирогова : (материалы юбил. науч. конф. ВМИ) / отв. ред. М. П. Рудюк. – К. : Здоров'я, 1969. – С. 75–78.

**Познанін Л. П.,
в. о. директора Вінницького державного
медичного інституту (1944)**

Кандидат медичних наук (1944)

У 1944 р. був вченим секретарем Вінницького медичного інституту. Виконував також обов'язки завідувача кафедри нервових захворювань та завідувача кафедри біології.

**З 22.03.1944 до 14.04.1944 р. виконував обов'язки
директора Вінницького державного медичного інституту**

Література

1. **Архів ВНМУ**, спр. 1, арк. 1, 9, 25.

**Бедер Веніамін Львович
(Авраам Лейбович),
в. о. директора Вінницького державного медичного
інституту (1944)**

*(15.03.1897, м. Київ – 14.03.1946, м. Вінниця),
Невропатолог, професор (1935),
представник київської школи неврологів*

Закінчив Київське комерційне училище (1917), лікувально-профілактичний факультет Київського медичного інституту (1922). Працював ординатором (1922–1924), молодшим асистентом (1924–1925), асистентом (1927–1929), старшим асистентом (1929–1933) клініки нервових хвороб

Київського інституту удосконалення лікарів під керівництвом академіка Б. М. Маньківського. Упродовж 1925–1927 рр. – завідувач водолікарні (м. Кам'янець-Подільський). З 1933 до 1935 р. працював старшим науковим співробітником Київського психоневрологічного інституту, де був також завідувачем 1-ї клініки. Одночасно керував клінікою нервових хвороб інституту на базі Київської психіатричної лікарні імені І. П. Павлова. Протягом 1934–1935 рр. – доцент клініки нервових хвороб Київського медичного інституту.

Прибув за направленням Народного Комісаріату охорони здоров'я УРСР до Вінниці у 1935 році. Один із перших викладачів і засновників Вінницького державного медичного інституту, перший завідувач кафедри нервових хвороб цього навчального закладу (1935–1941). За цей час він організував одну з найкращих кафедр нервових хвороб в Україні. Ім'я професора Бедера було широко відоме за межами Вінниці. Сюди на лікування приїздили хворі з різних куточків України. Під час Другої світової війни – військовий лікар 2-го рангу, начальник медичної частини евакошпиталю № 1684 (м. Вольськ), провідний невропатолог нейрохірургічного евакошпиталю № 1056 (м. Саратов), провідний консультант-невропатолог евакошпиталів Івановської обл.

Після визволення Вінниці від нацистських окупантів у 1944 р. повернувся до Вінниці й очолив кафедру нервових хвороб, **був призначений в. о. директора медичного інституту й перебував на цій посаді з квітня до вересня 1944 року.** Працював також у спеціальному обласному комітеті, який надавав значну допомогу пораненим та хворим бійцям і командирам Радянської Армії.

Незважаючи на важку хворобу, чимало доклав зусиль для відбудови інституту. У Вінниці впродовж багатьох років був заступником голови науково-медичного товариства, головою Вченої ради при обласному відділі охорони здоров'я.

Література

1. **Архів** ВНМУ, спр. 22, т. 2, арк. 114–128.
2. **В. Л. Бедер** : [некролог] / Дейнека, Шкляр, Серкова [та ін.] // Вінницька правда. – 1946. – 16 берез. (№ 57). – С. 4.
3. **Винокурова Ф. А.** Евреи Винничины в период Второй мировой войны : малоизвестные документы и новые интерпретации. В 3 т. Т. 3. Участники боевых действий на фронтах войны с нацизмом и труженики тыла / Ф. А. Винокурова. – Винница : Антекс, 2000. – С. 15.
4. **Вінницький** державний медичний університет ім. М. І. Пирогова : матеріали з історії університету / під ред. В. М. Мороза. – Вінниця, 1994. – С. 167.
5. **Основные** этапы и направления деятельности Винницкого медицинского института им. Н. И. Пирогова : (материалы юбил. науч. конф. ВМИ) / отв. ред. М. П. Рудюк. – К. : Здоров'я, 1969. – С. 119–120.

**Дейнека Іван Якович,
в. о. директора (1944–1945), директор Вінницького
державного медичного інституту (1945 –1951)**

*(22.04.1904, містечко Опішня Зіньківського повіту Полтавської
губернії, нині смт Опішня Зіньківського р-ну Полтавської обл. –
25.01. 1970).*

Хірург, доктор медичних наук (1947), професор (1948).

Закінчив Полтавську фельдшерську школу (1922), 1-й Харківський медичний інститут (1929). Працював фельдшером у Кирило-Ганнівській лікарні Опішнянського р-ну Полтавської обл. (1922–1924), районним фельдшером 5-ї робітничої поліклініки у Харкові (1924–1928), препаратором кафедри

оперативної хірургії 1-го Харківського медичного інституту (1928–1929). Роботу поєднував з навчанням в інституті. Упродовж 1929–1932 рр. працював асистентом кафедри оперативної хірургії, аспірантом науково-дослідної кафедри клінічної хірургії того ж інституту. Протягом 1932–1938 рр. – асистент хірургічного відділення Центрального Українського онкологічного інституту (м. Харків) і одночасно асистент, а згодом – доцент кафедри оперативної хірургії 1-го Харківського медичного інституту. Працював завідувачем кафедри оперативної хірургії Курського медичного інституту (1938–1941). У 1940 р. – організатор і завідувач онкологічного відділення, у 1941 р. – завідувач 3-го хірургічного відділення Курської обласної лікарні. Упродовж 1941–1943 рр. був головним хірургом Управління шпиталів ВЦРПС у Свердловській та Молотовській обл. Протягом 1943–1944 рр. – доцент кафедри факультетської хірургії Військово-медичної академії (м. Ленінград). **У вересні 1944–червні 1945 р. – в. о. директора, упродовж червня 1945 р. – серпня 1951 р. – директор Вінницького медичного інституту.** Значну увагу приділяв розвитку наукової роботи кафедри, в інституті. Виконував обов'язки завідувача (1945–1947), завідувач кафедри факультетської хірургії (1947–1951) Вінницького медичного інституту.

Протягом 1951–1967 рр. – ректор та водночас – завідувач кафедри загальної (1951–1958) і шпитальної (1963–1970) хірургії Одеського медичного інституту.

Автор понад 130 наукових праць. Напрямки наукових досліджень: проблеми пухлинної патології прямої кишки та ранньої діагностики передракових захворювань, лікування та діагностика ехінококозу внутрішніх органів. Один із співавторів монографії «Короткі нариси з історії хірургії в Українській РСР» (1968). Заслужений діяч науки УРСР (1957). Нагороджений орденом «Знак Пошани», медалями «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За доблесну працю у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Був головою Вінницького обласного наукового товариства хірургів.

Література

1. **Архів** ВНМУ, спр. 1, арк. 114.
2. **Архів** ВНМУ, спр. 103, арк. 167–200.
3. **Брайченко С. Л.** Дейнека Иван Якович / С. Л. Брайченко // Енциклопедія Сучасної України. – К., 2007. – Т. 7. – С. 299 : фот.
4. **Васильєв К. Г.** Очерки истории Высшей медицинской школы в Одессе : [к 100-летию мед. ун-та] / К. Г. Васильєв, П. Г. Чуев, К. К. Васильєв. – Одесса, 1999. – С. 207–208.
5. **Васильєв К. К.** Участник Великой Отечественной войны Иван Яковлевич Дейнека (1904–1970) / К. К. Васильєв, Ю. К. Васильєв // Материалы IX Всероссийской конференции с международным участием «Исторический опыт медицины в годы Великой Отечественной войны 1941–1945 гг.». – М. : МГМСУ, 2013. – С. 35–36.
6. **Вінницький** державний медичний університет ім. М. І. Пирогова : матеріали з історії університету / під ред. В. М. Мороза. – Вінниця, 1994. – С. 6, 114, 116, [230 : фот.].
7. **Гордість** вітчизняної науки : до 100-річчя від дня народження Івана Яковича Дейнеки (1904–1970) // Одеський медичний журнал. – 2004. – № 4. – С. 91–92 : фот.
8. **Заслужений** діятель науки УССР, професор Иван Яковлевич Дейнека : к 60-летию со дня рождения // Клиническая хирургия. – 1964. – № 7. – С. 5–6 : фот.
9. **Иван** Яковлевич Дейнека // Клиническая хирургия. – 1970. – № 5. – С. 93–94.
10. **Кафедра** факультетської хірургії: історія та сьогодення : (до 80-річчя кафедри) : біобібліогр. покажчик / за заг. ред. С. І. Саволюка, І. М. Вовчука ; уклад. О. Юрчишина ; відп. за вип. Л. І. Шпукал. – Вінниця, 2013. – С. 3, 8, 15, 23–26.
11. **Лісовий В. М.** Дейнека Иван Якович (1904–1970) / В. М. Лісовий, Ж. М. Перцева // Видатні вихованці Харківської вищої медичної школи : біобібліогр. довідник / за заг. ред. В. М. Лісового. – Харків : ХНМУ, 2010. – С. 70–71 : фот.
12. **Одесский** медуниверситет 1900–2000. – Одесса, 2000. – С. 25–26.

13. **Основные** этапы и направления деятельности Винницкого медицинского института им. Н. И. Пирогова : (материалы юбил. научн. конф. ВМИ) / отв. ред. М. П. Рудюк. – К. : Здоров'я, 1969. – С. 8, 16, 20, 60, 101–103.
14. **Пам'яті** І. Я. Дейнеки : [некролог] // Молодий медик. – 1970. – 6 лют. (№ 5).
15. **Поліщук Н.** Фундатори онкології на Вінниччині : [є про І. Я. Дейнеку] / Н. Поліщук // Молодий медик. – 2000. – Верес. (№ 7). – С. 6.
16. **Саволук С. І.** Обличчя кафедри факультетської хірургії. Історичний нарис до 80-річчя створення кафедри. Ч. 1. Керівники факультетської хірургічної клініки / С. І. Саволук // Вісник Вінницького національного медичного університету. – 2014. – Т. 18, № 1, ч. 2. – С. 333–334.
17. **Саволук С. І.** Обличчя кафедри факультетської хірургії. Історичний нарис до 80-річчя створення кафедри. Ч. 2. Ректори ВНМУ та ВНМЗ, завучі кафедри факультетської хірургії / С. І. Саволук // Вісник Вінницького національного медичного університету. – 2015. – Т. 18, № 1, ч. 2. – 339–340.
18. **Смольський Л. П.** Вуз руками його ректорів : [стисло про І. Я. Дейнеку] / Л. П. Смольський // Молодий медик. – 2003. – Черв. (№ 22). – С. 3.
19. **110 років** від народження Івана Яковича Дейнеки // Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини 2014 року : хронол. довідник / уклад.: О. Ю. Антонюк, Г. М. Авраменко ; відп. за вип. Н. І. Морозова. – Вінниця, 2013. – С. 168–169.
20. **110 років** від дня народження Івана Яковича Дейнеки // Імена в медицині у відгомоні часу. 2014 рік (друге півріччя) : календар знаменних та пам'ятних дат / Нац. наук. мед. б-ка України ; уклад.: С. М. Булах, Л. Є. Корнілова, М. С. Слободенюк ; наук. консультант Р. І. Павленко ; відп. за вип. Т. А. Остапенко. – Київ, 2014. – С. 5.

**Корхов Сергій Іванович,
ректор Вінницького державного медичного
інституту імені М. І. Пирогова (1951–1967)**

(21.07.1918, м. Харків – травень 2009).

*Хірург, доктор медичних наук (1961), професор (1963),
організатор вищої медичної освіти*

Закінчив Київський медичний інститут (1941). Асистент, доцент кафедри госпітальної хірургії і заступник декана лікувального факультету Одеського медичного інституту (1945–1951), **ректор Вінницького державного медичного інституту ім. М. І. Пирогова (1951–1967)**, поєднував при цьому також обов'язки доцента, професора і завідувача кафедри хірургії.

З його ім'ям пов'язане відновлення з руїн і розвиток Вінницького медичного інституту: відбудовано морфологічний корпус, споруджено експериментальний корпус-віварій, студентський гуртожиток № 2 на 632 місця, житловий будинок для співробітників інституту, стадіон, посаджено сотні дерев і кущів на території навчального закладу, тощо. Відчутно поліпшились умови роботи клінічних кафедр.

З травня 1967 до жовтня 1981 року С. І. Корхов – ректор Одеського медичного інституту імені М. І. Пирогова та завідувач кафедри госпітальної хірургії. Упродовж 1975–1992 рр. – завідувач кафедри оперативної хірургії й топографічної анатомії, професор цієї ж кафедри (1992–2000).

Учасник Другої світової війни. Заслужений працівник вищої школи України (1970). Почесний професор Вінницького державного медичного університету імені М. І. Пирогова (1994) і Сегедського медичного університету (1979, Угорщина), Почесний член наукового товариства хірургів України (1984), Почесний член наукового товариства АГЕТ України (1998). Нагороджений орденами Леніна (1966), Трудового Червоного Прапора (1961), Жовтневої революції (1971), «Дружби народів» (1981), Почесною Грамотою Президії Верховної Ради УРСР (1978), багатьма медалями.

Автор численних наукових праць. Напрямки наукових досліджень: лікування виразкової хвороби шлунка і дванадцятипалої кишки, електрогастрографія при виразковій хворобі і раку шлунка, ін.

Література

1. **Вінницький** державний медичний університет ім. М. І. Пирогова : матеріали з історії університету / під ред. В. М. Мороза. – Вінниця, 1994. – С. 6, 48, 137, [230 : фот.].
2. **Вінниччина** медична: знаменні й пам'ятні дати. 2013 : календар / уклад. О. А. Юрчишина ; відп. за вип. Л. І. Шпукал. – Вінниця, 2012. – С. 23–25 : фот. – Бібліогр. в кінці ст.

3. **95 років** від дня народження Сергія Івановича Корхова // Імена в медицині у відгомоні часу. 2013 рік (друге півріччя) : календар знаменних та пам'ятних дат / Нац. наук. мед. б-ка України ; уклад.: С. М. Булах, Л. Є. Корнілова, С. М. Науменко, М. С. Слободенюк ; наук. консультант Р. І. Павленко ; відп. за вип. Т. А. Остапенко. – Київ, 2013. – С. 9.
4. **Дикун А.** «...И впредь не забывают об этом человеке» / А. Дикун // Вечерняя Одесса. – 2009. – 16 июня (№ 86).
5. **Кафедра** факультетської хірургії: історія та сьогодення (до 80-річчя кафедри) : біобібліогр. покажчик / за заг. ред. С. І. Саволюка, І. М. Вовчука ; уклад. О. Юрчишина ; відп. за вип. Л. І. Шпукал. – Вінниця, 2013. – С. 3, 10, 15, 53.
6. **Основные** этапы и направления деятельности Винницкого медицинского института им. Н. И. Пирогова : (материалы юбил. науч. конф. ВМИ) / отв. ред. М. П. Рудюк. – К. : Здоров'я, 1969. – С. 101–102, 105–106.
7. **Попов О. Г.** Професор Корхов Сергій Іванович : (до 90-річчя від дня народж.) / О. Г. Попов, В. В. Десятський // Клінічна анатомія та оперативна хірургія. – 2008. – Т. 7, № 2. – С. 91–92.
8. **Саволук С. І.** Обличчя кафедри факультетської хірургії. Історичний нарис до 80-річчя створення кафедри. Ч. 1. Керівники факультетської хірургічної клініки / С. І. Саволук // Вісник Вінницького національного медичного університету. – 2014. – Т. 18, № 1, ч. 2. – С. 339–341.
9. **Сергей** Іванович Корхов : (к 90-летию со дня рождения) // Вісник морфології. – 2008. – Т. 14, № 1. – С. 254–255 ; Одеський медичний журнал. – 2008. – № 2. – С. 69–70.
10. **Сергій** Іванович Корхов : (до 90-річчя з дня народження) // Вісник Вінницького держ. мед. університету. – 2008. – Т. 12, № 1. – С. 205–206.
11. **Смольський Л. П.** Вуз руками його ректорів : [стисло про діяльність С. І. Корхова на посаді ректора Вінниц. мед. ін-ту (1951–1967)] / Л. П. Смольський // Молодий медик. – 2003. – Черв. (№ 22). – С. 3 : фот.

**Рудюк Максим Павлович,
ректор Вінницького державного медичного
інституту ім. М. І. Пирогова (1967–1970)**

*(13.08.1920, с. Кривошійці Хмельницького р-ну
Вінницької обл. – 1970). Акушер-гінеколог,
кандидат медичних наук (1958), доцент (1960)*

Закінчив Вінницький медичний інститут (1950).
Клінічний ординатор (1950–1952), асистент (1952–1958),
з 1959 р. – доцент кафедри акушерства та гінекології, одночасно
декан лікувального факультету (1959–1965), з 1965 р. –
проректор з навчальної роботи цього ж інституту. **Ректор
Вінницького державного медичного інституту ім. М. І.**

Пирогова (1967–1970). За період його роботи на посаді ректора був збудований гуртожиток № 4, значно зріс фонд бібліотеки медичного інституту, було багато зроблено для забезпечення житлом співробітників навчального закладу.

Учасник Другої світової війни. Нагороджений орденами Червоної Зірки, Вітчизняної війни II ступеня, Слави III ступеня, медалями «За трудову доблесть», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

Співавтор підручників «Акушерство и гинекология» (М., 1964), «Акушерство» (К., 1967), посібника для лікарів і студентів «Госпитальная акушерская клиника» (М., 1959).

Напрямки наукових досліджень: обезболювання пологів шляхом новокаїнової анестезії та психопрофілактичними методами, діагностика, лікування, профілактика серозного лактаційного маститу, раціональне ведення вагітності й пологів у літніх первісток.

Література

1. **Архів** ВНМУ, спр. 722, арк. 467–563.
2. **Вінницький** державний медичний університет ім. М. І. Пирогова : матеріали з історії університету / під ред. В. М. Мороза. – Вінниця, 1994. – С. 6, 7, 145, 147, [231 : фот.].
3. **Вінниччина** медична: знаменні й пам'ятні дати. 2015 : календар / уклад. О. А. Юрчишина ; відп. за вип. Н. М. Кравчук. – Вінниця, 2014. – С. 36–37 : фот. – Бібліогр. в кінці ст.
4. **95 років** від дня народження Максима Павловича Рудюка // Імена в медицині у відгомоні часу. 2015 рік : календар знаменних та пам'ятних дат / Нац. наук. мед. б-ка України ; уклад.: С. М. Булах, Л. Є. Корнілова, М. С. Слободенюк ; наук. консультант Р. І. Павленко ; відп. за вип. Т. А. Остапенко. – Київ, 2014. – С. 69.
5. **Основные** этапы и направления деятельности Винницкого медицинского института им. Н. И. Пирогова : (материалы юбил. науч. конф. ВМИ) / отв. ред. М. П. Рудюк. – К. : Здоров'я, 1969. – С. 10–11, 13, 16, 21, 28–29, 112–113.

6. **Смольський Л. П.** Вуз руками його ректорів : [стисло про М. П. Рудюка] / Л. П. Смольський // Молодий медик. – 2003. – Черв. (№ 2). – С. 3 : фот.

**Корнійчук Василь Антонович,
ректор Вінницького державного медичного
інституту ім. М. І. Пирогова (1970–1973)**

*(26.03.1924, с. Білопілля Козятинського р-ну
Вінницької обл. – 09.08.1990, м. Вінниця).
Анатом, кандидат медичних наук (1960)*

Закінчив з відзнакою Вінницький державний медичний інститут (1951). З 1951 р. – асистент, доцент (1963–1971), з 1971 р. – завідувач кафедри нормальної анатомії Вінницького державного медичного інституту, одночасно заступник декана (1960–1962), декан (1965–1969) лікувального факультету,

проректор з наукової роботи того ж навчального закладу (1969–1970).

Упродовж 1970–1973 рр. – ректор Вінницького державного медичного інституту ім. М. І. Пирогова.

В. А. Корнійчук доклав багато зусиль до добудови морфологічного корпусу інституту (тієї частини, де зараз розміщена бібліотека), побудови табору відпочинку у селі Приморське Одеської обл. Завдяки його клопотанню було надано земельну ділянку для будівництва спортивно-оздоровчої бази на березі Ладжинського водосховища в селі Степашки Гайсинського району на Вінниччині та розпочато її будівництво.

Протягом багатьох років виконував обов'язки редактора газети «Молодий медик» Вінницького державного медичного інституту. З 1978 року працював завідувачем Вінницької обласної санітарно-епідеміологічної станції.

Наукові дослідження – в галузі порівняльної морфології судинної системи.

Учасник Другої світової війни. З січня 1944 р. воював на 1-му, 2-му, 3-му Українських фронтах. Служив автоматником, санітаром медсанбату, медичним статистиком, секретарем військової прокуратури. Учасник боїв за Проскурів (нині Хмельницький), Тернопіль, Львів, Будапешт. Учасник боїв біля озера Балатон в Угорщині.

Нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора, медалями «За бойові заслуги», «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.», «За взяття Будапешта».

Література

1. **Архів** ВНМУ, спр. № 93, арк. 106-112, 112 зв.
2. **Архів** ВНМУ, спр. 926, арк. 280–362.
3. **Вінницький** державний медичний університет ім. М. І. Пирогова : матеріали з історії університету / під ред. В. М. Мороза. – Вінниця, 1994. – С. 7, 8, 36–37, [231 : фот.].

4. **Вінниччина** медична: знаменні й пам'ятні дати. 2014 : календар / уклад. О. А. Юрчишина ; відп. за вип. Л. І. Шпукал. – Вінниця, 2013. – С. 20–21 : фот. – Бібліогр. в кінці ст.
5. **Корнейчук** Василь Ананович // Молодий медик. – 2010. – Черв. – С. 2.
6. **Основные** етапы и направления деятельности Винницкого медицинского института им. Н. И. Пирогова : (материалы юбил. науч. конф. ВМИ) / отв. ред. М. П. Рудюк. – К. : Здоров'я, 1969. – С. 13, 16, 22, 56.
7. **Смольський Л. П.** Вуз руками його ректорів : [стисло про В. А. Корнійчука] / Л. П. Смольський // Молодий медик. – 2003. – Черв. (№ 22). – С. 3 : фот.

**Білик Василь Данилович,
ректор Вінницького державного медичного
інституту ім. М. І. Пирогова (1974–1988)**

*(14.01.1923, селище Вапнярка Томашпільського р-ну
Вінницької обл. – 12.02.2006, м. Вінниця).*

Невролог, доктор медичних наук (1973), професор (1973)

Закінчив Вапнярську середню залізничну школу (1940), навчався в Київському медичному інституті (1940–1941), закінчив з відзнакою Вінницький державний медичний інститут (1950). Упродовж 1950–1951 рр. навчався в клінічній ординатурі цього ж інституту (кафедра нервових хвороб), у подальшому

на цій же кафедрі працював асистентом (1951–1966), доцентом (1967–1973), завідувачем кафедри (1977–2005). З лютого 2005 р. – професор кафедри нервових хвороб. Проректор з навчальної роботи (1971–1974), **ректор Вінницького державного медичного інституту ім. М. І. Пирогова (1974–1988)**. Очолював Раду ректорів Вінницького вузівського центру, до якого входили вищі навчальні заклади Вінницької, Хмельницької та Житомирської областей. Як ректор ініціював розвиток організаційної структури вищого навчального закладу. За час його роботи на посаді ректора в інституті були відкриті факультети підвищення кваліфікації лікарів з філією в м. Хмельницькому та підготовчий факультет для іноземних громадян, проблемна наукова лабораторія з вивчення лікувальних якостей радонових вод курорту в м. Хмільнику на Вінниччині. Були збудовані 3 студентські гуртожитки, їдальня та аудиторний корпус на території обласної лікарні, спортивно-оздоровчий табір, налагоджені тісні наукові зв'язки з вузами багатьох республік СРСР, а також із зарубіжними країнами. Був членом правління та Президії наукових товариств невропатологів, психіатрів та наркологів СРСР та України. У 1992 році обраний академіком Міжнародної академії інтегративної антропології. Учасник Другої світової війни. Нагороджений орденами «Знак Пошани», Трудового Червоного Прапора та Дружби Народів, багатьма медалями. Заслужений працівник вищої школи України (1979). Лауреат Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1983). За значний особистий внесок в розвиток медичної науки та охорони здоров'я, підготовку висококваліфікованих медичних кадрів, активну участь в громадському житті міста у 1998 році був удостоєний звання Почесного громадянина м. Вінниці.

19 червня 2015 року на фасаді морфологічного корпусу ВНМУ ім. М. І. Пирогова було відкрито меморіальну дошку пам'яті В. Д. Білика.

Автор близько 80 наукових праць. Напрямки наукової діяльності: нейроінфекційні захворювання, хвороби

екстрапірамідної системи, клінічна епідеміологія нервових хвороб, клініко-епідеміологічна характеристика екстра пірамідної патології в Подільському регіоні України.

Література

1. **Барський М.** Вечір пам'яті почесного громадянина Вінниці Василя Білика : [у Вінниц. центрі профтехосвіти технологій і дизайну] / М. Барський ; фот. авт. // Вінницька газета. – 2013. – 8 лют. (№ 13). – С. 12.
2. **Білик Василь Данилович** // Імена в медицині у відгомоні часу. 2013 рік (перше півріччя) : календар знаменних та пам'ятних дат / Нац. наук. мед. б-ка України ; уклад.: С. М. Булах, Ю. Г. Віленський, С. М. Науменко, Л. Є. Корнілова, С. М. Науменко ; наук. консультант Р. І. Павленко ; відп. за вип. Т. А. Остапенко. – Київ, 2013. – С. 32–33.
3. **Білик Василь Данилович** : [почесний громадянин Вінниці] // Независимый курьер. – 2011. – 4 трав. – С. 26 : фот.
4. **Білик Василь Данилович** [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pochgrom2.narod.ru/biluk.htm>. – Дата доступу : 21.05.2013. – Назва з екрана.
5. **Вінниця** простилася зі своїм почесним громадянином – Біликом Василем Даниловичем : [некролог] // Вінниччина. – 2006. – 21 лют. : фот.
6. **Вінницький** державний медичний університет ім. М. І. Пирогова : матеріали з історії університету / під ред. В. М. Мороза. – Вінниця, 1994. – С. 8, 12, 167–168, 171, [232 : фот.].
7. **Вінниччина** медична: знаменні й пам'ятні дати. 2013 : календар / уклад. О. А. Юрчишина ; відп. за вип. Л. І. Шпукал ; – Вінниця, 2012. – С. 5–7 : фот.
8. **Голяченко О.** Лікарі Вінниччини / О. Голяченко. – Тернопіль : Лілея, 1999. – С. 60–63 : фот.
9. **Мої літа** – моє багатство: Василю Даниловичу Білику – 80 // Медицина Вінниччини. – 2003. – Січ. (№ 1). – С. 3.
10. **О присуждении** Государственных премий Украинской ССР в области науки и техники 1983 года : Постановление ЦК Компартии Украины и Совета Министров Украинской ССР // Правда Украины. – 1983. – 25 дек. ; Рабочая газета. – 1983. – 25 дек.

- Присуджена також премія групі учених, в т. ч. В. Д. Билику за встановлення музею-усадьби Н. І. Пирогова і використання його для широкої пропаганди досягнень отечественної медичної науки і практики здоров'я.
11. **Основні** етапи і напрямки діяльності Вінницького медичного інституту ім. Н. І. Пирогова : (матеріали юбил. науч. конф. ВМІ) / отв. ред. М. П. Рудюк. – К. : Здоров'я, 1969. – С. 120–122.
 12. **Почесні** громадяни нашого міста : [у т. ч. про В. Д. Білика] // Вінницька газета. – 2012. – 7 верес. (№ 69). – С. 4 : фот.
 13. **Про присудження** Державних премій Української РСР в галузі науки і техніки 1983 року : Постанова ЦК Компартії України і Ради Міністрів УРСР : [групі вчених за відновлення музею-садиби М.І. Пирогова, в т. ч. Білику В. Д.] // Рад. Україна. – 1983. – 25 груд.
 14. **Процек О. Г.** Білик Василь Данилович / О. Г. Процек // Енциклопедія Сучасної України. – К., 2003. – Т. 2. – С. 787.
 15. **Професору** Білику В. Д. – 70 років // Молодий медик. – 1993. – 11 січ.
 16. **Прощання** з Ректором: Вінниця поховала свого почесного громадянина Василя Даниловича Білика // Молодий медик. – 2006. – Січ. (№ 1). – С. 2.
 17. **Смольський Л. П.** Вуз руками його ректорів : [стисло про діяльність В. Д. Білика на посаді ректора Вінниц. мед. ін-ту (1974–1988)] / Л. П. Смольський // Молодий медик. – 2003. – Черв. (№ 22). – С. 3.
 18. **Федорченко Н.** За покликанням розуму і серця / Н. Федорченко // Вінницький альбом. 1998 : літературно-художній альманах. – Вінниця, 1999. – С. 268–270.
 19. **Шпаковська Ю.** «В ньому поєднувались велич і простота...» : [у ВНМУ відкрито мемор. дошку на честь його ректора В. Д. Білика] / Ю. Шпаковська // Вінниччина. – 2015. – 24 черв. (№ 49). – С. 4

**Мороз Василь Максимович,
ректор Вінницького національного медичного
університету імені М. І. Пирогова
(з 1988 року)**

*(02.02.1942, с. Озеро Немирівського р-ну Вінниц. обл.).
Герой України (2003), Академік Національної академії
медичних наук України (2010), член-кореспондент АМН України
в галузі фізіології (2002), заслужений діяч науки та техніки
України (1993), академік Академії наук вищої школи України,
доктор медичних наук (1984), професор (1986)*

У 1967 р. закінчив Вінницький медичний інститут. Упродовж 1967-1968 рр. працював терапевтом Шпиківської дільничної лікарні Вінницької області. Подальша діяльність В. М. Мороза пов'язана з Вінницьким медичним університетом: асистент кафедри нормальної фізіології (1968–1969 рр.), аспірант цієї ж кафедри (1969–1972), асистент (1972–1976), доцент (1976–1984), професор (1984–1991), завідувач кафедри (1991–2015).

Призначався вченим секретарем Ради університету (1975–1982), заступником декана лікувального факультету (1982–1984), деканом педіатричного факультету (1984–1986), проректором з навчальної роботи (1986–1988).

З 1988 року – ректор Вінницького державного медичного інституту, з 1994 року – ректор Вінницького державного медичного університету ім. М. І. Пирогова, якому у 2002 р. було надано статус національного.

В. М. Мороз – один з провідних учених в галузі фізіології людини. Основні напрямки наукової діяльності: дослідження ролі структур головного мозку у формуванні центральних механізмів програмування і контролю довільних рухів; проблеми адаптації, здоров'я населення України та ін. Василь Максимович – ініціатор створення науковцями ВНМУ системи СКІФ, яка є віртуальною моделлю людського організму з відтворенням усіх можливих органів та функцій. Під керівництвом В. М. Мороза підготовлена численна кількість докторів та кандидатів медичних наук.

У 1994 р. обраний президентом Міжнародної академії інтегративної антропології, з 1988 р. – академік Академії наук вищої школи України. Голова Асоціації медичних вищих навчальних закладів України (з 1990 р.), голова ради ректорів вищих навчальних закладів Подільського регіону, член президії Вченої ради МОЗ України, Президент Міжнародної академії інтегративної антропології; з 1991 р. – член Всесвітньої організації по вивченню мозку (IBRO); головний редактор журналів «Вісник Вінницького національного медичного університету», «Вісник морфології» та «Biomedical and Biosocial

Anthropology», член редколегій та редакційних рад ряду фахових журналів, член Колегії та Президії Вченої ради МОЗ України. Брав активну участь в розробці заходів з реформування в Україні вищої медичної освіти, соціального захисту співробітників вищих навчальних закладів і студентів.

За час його діяльності на посаді ректора побудовано новий навчальний корпус, реконструйовано морфологічний корпус, в якому обладнані сучасні аудиторії й навчальні кімнати, збудовано гуртожиток № 6, науково-дослідний центр, центр нових інформаційних технологій з друкарнею. Закінчується будівництво нового корпусу наукової бібліотеки. Здійснена комп'ютеризація з використанням мережі Інтернет, започатковано підготовку за новими спеціальностями : «стоматологія», «фармація», «клінічна фармація», «медична психологія», створено нові кафедри, розширене міжнародне співробітництво навчального закладу. У 2013 р. з ініціативи В. М. Мороза та професора П. Ф. Колісника у ВНМУ ім. М.І. Пирогова створена кафедра медичної реабілітації та медико-соціальної експертизи.

Під керівництвом В. М. Мороза Вінницький медичний інститут набув статусу університету та статусу національного вищого медичного навчального закладу. З його ініціативи в університеті налагоджене активне співробітництво з вищими навчальними закладами багатьох країн. ВНМУ ім. М. І. Пирогова отримує гранти фондів Спаркмана і Фогерті (США).

Заслуги В. М. Мороза високо оцінені керівництвом держави. За досягнення в розбудові ВНМУ, внесок у підготовку в Україні висококваліфікованих медичних і фармацевтичних кадрів, організацію досліджень з актуальних для України проблем охорони здоров'я її населення В. М. Мороз нагороджений орденами: «За заслуги» III ступеня, Ярослава Мудрого V ступеня, Почесними Грамотами Кабінету Міністрів та Верховної Ради України. 24 серпня 2003 року Указом Президента України В. М. Мороз удостоєний високого звання

Герой України. Лауреат Національної медичної премії України у номінації «Викладачі та ректори медичних навчальних закладів» (2012).

Література

1. **Академіку** НАМН України В. М. Морозу – 70 років // Журнал НАМН України. – 2012. – Т. 18, № 1. – С. 140–141.
2. **Білик В. Д.** Aliis inserviando consumidor : [до 60-річчя В. М. Мороза] / В. Білик // Молодий медик. – 2001. – Трав. (№ 11). – С. 7.
3. **Братусь Н. В.** Коли учень стає справжнім вченим / Н. В. Братусь // Молодий медик. – 2001. – Трав. (№ 11). – С. 6.
4. **Братусь Н. В.** Шляхами науки : [до 60-річчя від дня народж. В. М. Мороза] / Н. В. Братусь // Вісник Вінниц. держ. мед. ун-ту. – 2002. – Т. 6, № 1. – С. 2–3.
5. **Василь** Максимович Мороз // Бібліографія вчених Академії медико-технічних наук України : (хронологічний покажчик друкованих праць за період з 1990 по 2003 рік) / І. М. Азарський, В. М. Олуйко, В. М. Мороз [та ін.]. – Хмельницький ; Вінниця, 2003. – С. 48–86 : фот.
6. **Василь** Максимович Мороз : (до 60-річчя з дня народження) // Фізіол. журн. – 2001. – Т. 47, № 6. – С. 99–100 : фот.
7. **Василь** Мороз // Голяченко О. Лікарі Вінниччини. – Тернопіль : Лілея, 1999. – С. 108–111 : фот.
8. **Василь** Мороз, Герой України, ректор Вінницького національного медичного університету: «Не просто мрію про майбутнє, а вірю в нього» : [про сьогоднішня ун-ту та його ректора] // Мер. – 2004. – № 14. – С. 56–57 : фот.
9. **Василь** Мороз: «Зробивши щось хороше, є сенс жити»: [бесіда з ректором ВНМУ ім. М. І. Пирогова] / підгот. Е. Сабадаш // Здоров'я України. – 2004. – Берез. (№ 6). – С. 26 : фот.
10. **Вершини** скоряються сильним : біобібліогр. покажчик до 70-річчя від дня народження Мороза Василя Максимовича / уклад. : Н. М. Кравчук, Л. В. Сухарева, О. А. Юрчишина; відп. за вип. Л. І. Шпукал; авт. вступ. ст. В. В. Петрушенко, М. В. Йолтухівський. – Вінниця, 2012. – (Серія «Вчені нашого університету»). – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) ; 12 см. – Систем. вимоги: Windows 98, XP.

11. **Високу** нагороду вручено : [орден «За заслуги» III ступеня В. М. Морозу – ректору ВДМУ ім. М. І. Пирогова] // Вінниц. газета. – 1997. – 20 лют. (№ 22).
12. **Вільчинська О.** Висока нагорода від Президента : [орден «За заслуги» III ступ. В. М. Морозу – ректору ВДМУ ім. М. І. Пирогова] / О. Вільчинська // Панорама. – 1997. – 22 лют. (№ 15).
13. **Вінницький** державний медичний університет ім. М. І. Пирогова // Хто є хто на Вінниччині. Видатні земляки. Т. 2. – К., 2001. – Коротка біографічна довідка про В. М. Мороза. – С. 146 : фот.
14. **Вінниччина** медична: знаменні й пам'ятні дати. 2012 : календар / уклад. О. А. Юрчишина ; відп. за вип. Л. І. Шпукал. – Вінниця, 2011. – С. 4–6 : фот. – Бібліогр. в кінці ст.
15. **Вітасмо!** : [про присвоєння звання Героя України з врученням ордена Держави В. М. Морозу, ректору ВНМУ ім. М. І. Пирогова] // Панорама. – 2003. – 17 верес. (№ 74). – С. 1.
16. **Гарячі** дні ректора-реформатора // Президент. – 2004. – № 1. – С. 134–135.
17. **Гунько П.** До нього прислухаються... / П. Гунько // Молодий медик. – 2001. – Трав. (№ 11). – С. 6.
18. **Життєвими** шляхами // Медицина Вінниччини. – 2002. – Січ. (№ 1). – С. 1.
19. **Зігріті** батьківською любов'ю : [студенти ВДМУ ім. М. І. Пирогова про ректора В. М. Мороза] // Медицина Вінниччини. – 2002. – Січ. (№ 1). – С. 2.
20. **Лауреати** Національної медичної премії – 2012 : [у т. ч. ректор ВНМУ ім. М. І. Пирогова В. М. Мороз] // Ваше здоров'я. – 2012. – 2 листоп. (№ 42/43). – С. 7.
21. **Ми** навчалися разом : [випускники ВДМУ ім. М. І. Пирогова про В. М. Мороза] // Медицина Вінниччини. – 2002. – Січ (№ 1). – С. 2.
22. **Мороз** Василь Максимович // Академіки та члени-кореспонденти України : вибр. фундам. наук. праці / І. М. Азарський, В. С. Компанець, О. О. Азарська [та ін.]. – Вінниця ; Хмельницький : Поділля, 2001. – С. 25–27 : фот.
23. **Мороз** Василь Максимович // Вісник Вінниц. держ. мед. ун-ту. – 2002. – Т. 6, № 1. – С. 1.
24. **Мороз** Василь Максимович // Заслужені винахідники і раціоналізатори України : вибр. фундам. наук. праці, присвяч. 10-річчю Незалежності України. Кн. 2. / І. М. Азарський, В. С.

- Компанець. О. О. Азарська [та ін.]. – Вінниця ; Хмельницький : Поділля, 2001. – С. 14–17 : фот.
25. **Мороз** Василь Максимович // Імена України 2007 : біографічний енциклопедичний словник / Ін-т гуманітар. досліджень АН України ; уклад. Л. Г. Андрієнко [та ін.]. – К. : Фенікс, 2007. – С. 343 : фот.
26. **Мороз** Василь Максимович // Мистецтво лікування. – 2008. – № 4. – С. [64]. – Фотогалерея журн. «Мистецтво лікування».
27. **Мороз** Василь Максимович : бібліогр. покажчик (до 65-річчя з дня народж.) / ВНМУ ім. М. І. Пирогова ; ред. М. В. Йолтухівський, О. В. Власенко. – Вінниця, 2007. – 42 с. : фот. – (Серія «Вчені нашого університету»).
28. **Мороз** Василь Максимович – ректор Вінницького державного медичного університету ім. М. І. Пирогова // Ректор третього тисячоліття. – Київ, 2002. – С. 80 ; Вісник УАГ. – 2001. – № 4. – С. 18 : фот.
29. **Площанська** Л. Ректорська булава Василя Мороза / Л. Площанська // Вінниччина. – 2002. – 1 лют. (№ 15). – С. 6.
30. **Подільський** Е. Дорога під чистими зорями. – Вінниця : Держ. картогр. ф-ка, 2007. – 156 с. : іл.
31. **Постійно** в пошуках : [про ректора ВДМУ ім. М. І. Пирогова В. М. Мороза] // Молодий медик. – 1992. – 7 лют. (№ 4) : фот.
32. **Приходський** О. О. Морозу Василю Максимовичу – ректору ВДМУ ім. М. І. Пирогова, професору, доктору медичних наук – 60 років! / О. О. Приходський, І. І. Лета // Медицина Вінниччини. – 2002. – Січ. (№ 1). – С. 1.
33. **Процек** О. Г. Мороз Василь Максимович // Вчені Поділля : матеріали Респ. наук.-практ. конф., присвяч. 55-річчю визволення України від фашистських загарбників : (фундам. наук. праці). Ч. 1. / [під заг. ред. О. О. Шалімова, В. М. Мороза.] – Хмельницький ; Вінниця : Поділля, 1999. – С. 32–34.
34. **Ректор** медуніверситету став академіком : [ректору ВНМУ ім. М. І. Пирогова Василю Морозу присвоєно звання академіка Національної Академії медичних наук України] // 20 хвилин. – 2010. – 20–21 верес. – С. 1.
35. **Ректор**, якого знає Європа і Америка / підгот. Л. Площанська ; фот. О. Бойко // Вінниччина. – 2001. – 6 лип.

36. **Ректора** медуніверситету нагородили вінницьким орденом : [Почесною відзнакою «За заслуги перед Вінниччиною»] // Новини Вінниччини. – 2012. – 8 лют. (№ 6). – С. 1.
37. **Родінкова В.** «Крісло Мороза можна зайняти, місце ж Мороза – ніколи!» / В. Родінкова // Молодий медик. – 2002. – Лют. (№ 18).
38. **Сашко Ф.** Історія однієї посмішки : [ректор ВНМУ В. М. Мороз нагородж. Грамотою Верховної Ради України] / Ф. Сашко // Независимый курьер. – 2003. – 18 июня (№ 24). – С. 2
39. **Серков Ф. Н.** Приветствие академика : [до 60-річчя від дня народж. В. М. Мороза] / Ф. Н. Серков // Вісник Вінниц. держ. мед. ун-ту. – 2002. – Т. 6, № 1. – С. 6.
40. **Скрипник В.** Герой України / В. Скрипник // Ядро інтелігентності. Т. 2 / ред. і упоряд. В. Климчук. – Вінниця : «Подолія»-К, 2004. – С. 7–12 : фот. – (Б-ка газети «Подолія’ 2003») ; Подолія. – 2003. – 7 жовт. (№ 166). – С. 4–5 : фот.
41. **Слово** про вчителя : [до 60-річчя від дня народж. В. М. Мороза] // Вісник Вінниц. держ. мед. ун-ту. – 2002. – Т. 6, № 1. – С. 4–5.
42. **Смольський Л.** «Ми повинні працювати разом!» : [про трудовий шлях В. М. Мороза] / Л. Смольський, П. Загниборода // Молодий медик – 2001. – Трав. (№ 11). – С. 2–3.
43. **Степаненко А.** Високу нагороду вручено : [орден «За заслуги» ІІІ ступеня – В. М. Морозу, ректору Вінниц. держ. мед. ун-ту] / А. Степаненко // Вінниц. газета. – 1997. – 20 лют.
44. **Степанова І.** Легендарний ректор : [до 65-річчя від дня народж. В. Мороза] / І. Степанова // Подолія. – 2007. – 3 лют. : фот.
45. **Устінов О.** В українських медиків – ще одне професійне свято : [у номінації «Викладачі та ректори медичних навчальних закладів» лауреатом Національної медичної премії став В. М. Мороз] / О. Устінов ; фот. С. Бека // Еженедельник АПТЕКА. – 2012. – 5 нояб. (№ 43). – С. 15.
46. **Шлях** до вершини. Три сходинки: інститут, університет, національний університет : [про ВНМУ ім. М. І. Пирогова та його ректора В. М. Мороза] // Медицина Вінниччини. – 2002. – Груд. (№ 12). – С. 1, 4–5 : фот.

ЗМІСТ

Передмова.....	3
Отелін Олександр Анатолійович.....	5
Медведь Лев Іванович.....	8
Смолянська Олександра Пилипівна.....	15
Бриліант Григорій Давидович.....	19
Василець Марко Олексійович.....	22
Факторович.....	23
Кононенко Іларіон Пилипович.....	24
Замятін Михайло Костянтинович.....	28
Ган Георгій Станіславович.....	30
Познанін Л. П.....	32
Бедер Веніамін Львович	33
Дейнека Іван Якович.....	36
Корхов Сергій Іванович.....	40
Рудюк Максим Павлович.....	43
Корнійчук Василь Антонович.....	46
Білик Василь Данилович.....	49
Мороз Василь Максимович.....	53

